

Minister Edukacji i Nauki

Przemysław Czarnek

DN-WAN.750.12.2023.1.PK
Warszawa, 07 lipca 2023 r.

Pan
dr hab. Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo z dnia 6 czerwca 2023 r., nr VII.7033.113.2022.AMB, dotyczące *wygaszania studiów doktoranckich rozpoczętych przed rokiem akademickim 2019/2020 oraz zamykania przewodów doktorskich w terminie do dnia 31 grudnia 2023 r.*, przedstawiam następujące informacje.

1. Odnosząc się do kwestii wydłużenia procedowania przewodów doktorskich, tj. postępowań awansowych wszczętych najpóźniej do dnia 30 kwietnia 2019 r. na podstawie poprzedniej ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789) uprzejmie informuję, że do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej IX kadencji został wniesiony w maju br. poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela, ustawy o instytutach badawczych, ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3302), który wydłuża termin ostatecznej finalizacji przewodów doktorskich o kolejny rok, tj. do dnia 31 grudnia 2024 r. Informuję, że po uchwaleniu przez Sejm w dniu 16 czerwca 2023 r. ustawa została przekazana do Senatu (druk nr 1007).

Równocześnie pragnę poinformować, iż mając na uwadze parlamentarny proces legislacyjny, jak również prerogatywy Prezydenta RP w odniesieniu do procesu prawotwórczego, nie jest w chwili obecnej możliwe określenie daty wejścia w życie przedmiotowej regulacji.

2. W zakresie postulatu dotyczącego przesunięcia terminu wygaszenia studiów doktoranckich poinformuję, że kwestia ta była przedmiotem analiz, jak również korespondencji z Krajową Reprezentacją Doktorantów. Przekażę, że nie są prowadzone prace zmierzające do przedłużenia wskazanego terminu.

Pozwolę sobie wskazać, że konieczność ustalenia daty zakończenia prowadzenia studiów doktoranckich wynikała z wprowadzenia nowej formy kształcenia doktorantów – szkół doktorskich. Zwrócę uwagę, że wskazana data określona została w ustawie z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.). **Oznacza to, iż doktoranci rozpoczynający studia doktoranckie w roku akademickim 2018/2019 – od 1 października 2018 r. – rozpoczęli kształcenie w ustalonym stanie prawnym, z wyznaczoną datą zakończenia prowadzenia studiów doktoranckich najpóźniej do dnia 31 grudnia 2023 r.**

Celem kształcenia na studiach doktoranckich jest ich terminowe ukończenie – w terminie przewidzianym w programie tych studiów. Zgodnie z art. 195 ust. 4a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, z późn. zm.) studia doktoranckie trwają nie krócej niż dwa lata i nie dłużej niż cztery lata. Przedłużenie okresu odbywania studiów doktoranckich jest możliwością przewidzianą w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich (Dz. U. poz. 1696). Doktorant ma prawo ubiegać się o nie – i taka możliwość w odniesieniu do kończących aktualnie kształcenie uczestników studiów doktoranckich została zachowana – jednak decyzja należy do kierownika studiów doktoranckich i w żadnym razie nie jest automatyczna.

W kontekście uwag dotyczących sytuacji związanej z pandemią COVID-19 poinformuję, że Ministerstwo podejmowało liczne działania, których celem było zapewnienie możliwości prowadzenia kształcenia i badań naukowych, a ograniczenie działalności uczelni nie oznaczało zawieszenia działalności naukowej ani ich zamknięcia.

W przywołanym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela, ustawy o instytutach badawczych, ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw w uzasadnieniu napisano: „Należy zauważyć, że termin finalizacji przewodów doktorskich został wydłużony już dwukrotnie, tj. pierwotnie z dnia 31 grudnia 2021 r. na dzień 31 grudnia 2022 r. i ostatecznie na dzień 31 grudnia 2023 r. Jednakże zainteresowani nadal argumentują, że w związku z sytuacją pandemiczną wystąpiły liczne przeszkody w prowadzeniu działalności naukowej, m.in. został ograniczony dostęp do infrastruktury badawczej, laboratoriów, bibliotek i archiwów, nastąpiły utrudnienia w zakresie prowadzenia badań naukowych opartych na kontakcie bezpośrednim oraz w organizacji spotkań zespołów badawczych w formule stacjonarnej, a także pojawiły się utrudnienia w mobilności krajowej i międzynarodowej, w tym w odbywaniu kwerend. Powyższe okoliczności wpłynęły na znaczne wydłużenie pracy naukowej”.

Należy przyjąć, że wskazane w uzasadnieniu okoliczności dotyczą w większym stopniu postępowania awansowego niż samego procesu kształcenia. Należy również wziąć pod uwagę, że decyzja o wydłużeniu terminu zakończenia postępowania awansowego ma wymiar w większym stopniu indywidualny – dotyczy indywidualnej osoby będącej w trakcie postępowania. Proces kształcenia ma natomiast wymiar organizacyjny i dotyczy podmiotów (uczelni, instytutów) prowadzących to kształcenie i planujących swoje działania z wyprzedzeniem na podstawie przyjętych założeń i stanu prawnego. W tym kontekście należy widzieć planowaną zmianę terminu zakończenia przewodów doktorskich. Podkreślę, że cykl kształcenia doktorantów na studiach doktoranckich dobiegł już końca. Stosownie bowiem do regulacji przywoływanego w Pana piśmie art. 279 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jak również art. 195 ust. 4a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym – nie są już obecnie prowadzone cykle kształcenia na studiach doktoranckich.

Należy także odróżnić prowadzenie kształcenia na studiach przez uprawnione podmioty od prowadzenia postępowania awansowego przez podmioty doktoryzujące. Uczestnicy studiów doktoranckich, którzy wszczęli postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora po 30 września 2019 r. będą mogli kontynuować je po dniu 31 grudnia 2023 r. w trybie eksternistycznym. Natomiast w odniesieniu do uczestników studiów doktoranckich, którzy do dnia 30 kwietnia 2019 r. wszczęli przewody doktorskie, pierwotnie zastosowanie miał przepis o ich zakończeniu najpóźniej z dniem 31 grudnia 2021 r. Termin ten był następnie prolongowany do dnia 31 grudnia 2022 r. oraz do dnia 31 grudnia 2023 r. Natomiast wspomniany wyżej poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela, ustawy

o instytutach badawczych, ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3302) wydłuża termin ostatecznej finalizacji przewodów doktorskich o kolejny rok, tj. do dnia 31 grudnia 2024 r. Utrata statusu doktoranta oznaczać będzie, że wszczęte w trakcie trwania studiów doktoranckich przewody doktorskie będą kontynuowane (w przypadku wejścia w życie wskazywanej ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela, ustawy o instytutach badawczych, ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw – najpóźniej do dnia 31 grudnia 2024 r.) w trybie z tzw. „wolnej stopy”.

Z wyrazami szacunku

Przemysław Czarnek
Minister
/ – podpisano cyfrowo/